

Өсімдік шаруашылығы қызметіндегі кәсіби стандартты бекіту туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2014 жылғы 21 қаңтардағы № 20/52 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2014 жылы 21 мамырда № 9456 тіркелді. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2020 жылғы 20 желтоқсандағы № 393 бұйрығымен

Ескерту. Күші жойылды – ҚР Ауыл шаруашылығы министрінің 20.12.2020 № 393 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

2007 жылғы 15 мамырдағы Қазақстан Республикасы Еңбек кодексінің 138-5 бабының 3 тармағына және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 29 сәуірдегі "Кәсіптік стандарттарды әзірлеуге 2013 жылға қаражат бөлу және оны пайдалану қағидаларын бекіту туралы" № 406 қаулысына сәйкес, **БҰЙЫРАМЫН** :

1. Өсімдік шаруашылығы қызметіндегі кәсіби стандарт бекітілсін.
2. Егінішілік департаменті (А.А. Буць) Қазақстан Республикасының заңнамасында бекітілген тәртіппен кәсіби стандартты енгізуге шаралар қабылдасын.
3. Әлеуметтік саясат басқармасы (С.С. Лепешко) осы бұйрықты заңнамада белгіленген тәртіппен Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін және ресми жариялануын қамтамасыз етсін.
4. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау Әлеуметтік саясат басқармасына (С.С. Лепешко) жүктелсін.
5. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Министр

А.Мамытбеков

Келісілген

Қазақстан Республикасы

Еңбек және халықты

әлеуметтік қорғау министрі

Т. Дүйсенова _____

2014 жылғы 7 сәуір

Қазақстан Республикасы
Ауыл шаруашылығы министрінің
2014 жылғы 21 қаңтардағы

Өсімдік шаруашылығы қызметіндегі кәсіби стандарты

1. Жалпы ережелер

1. Өсімдік шаруашылығы қызметіндегі кәсіби стандарты (бұдан әрі КС):

1) кәсіби білім беру мен еңбек салалары арасындағы қарым-қатынасты реттеуге;

2) кәсіби қайта даярлау мен біліктілігін көтеруді дайындау бағдарламаларын әзірлеу талаптарының мерзімін белгілеуге;

3) аттестациялау мен сертификаттауда қызметкерлердің құзыреттілігін бағалау талаптарының мерзімін белгілеуге;

4) кәсіби қызметтің мәніне бірыңғай талаптар әзірлеуге, еңбек нарығының заманауи талаптарына жауап беретін біліктілік талаптарын жаңартуға;

5) персоналды басқару саласындағы кең ауқымды міндеттерді шешуге;

6) білім беру стандарттарын, оқу жоспарларын, модульдік оқу бағдарламаларын әзірлеу, сондай-ақ тиісті оқу-әдістемелік материалдарды әзірлеуге;

7) кәсіби даярлығын бағалаудан өткізу және мамандар біліктіліктерінің сәйкестіктерін растауға арналған.

2. КС негізгі пайдаланушылары:

1) білім беру мекемелері түлектері, жұмысшылар;

2) ұйымдардың басшылары мен жұмысшылары, ұйымдардың персоналды басқару бөлімшелерінің басшылары мен мамандары;

3) білім беру бағдарламаларын әзірлейтін мамандар;

4) мамандардың кәсіби даярлығын бағалау және біліктігіне сәйкестігін растау саласындағы мамандар.

3. КС негізінде кәсіпорындар қызметінің функционалдық үлгілеріне, лауазымына, қызметкерлердің біліктілігін арттыру, аттестациядан өткізу, еңбекке ынталандыру жүйесіне ішкі, корпоративті стандарттар және басқалар әзірленуі мүмкін.

4. Осы КС төмендегі терминдер мен қысқартулар қолданылады:

1) біліктілік – жұмысшының еңбектің нақты түрін орындауда кәсіби дайындығының дәрежесі;

2) біліктілік деңгейі – атқарылатын жұмыстардың күрделілігі, дербестігі мен жауаптылығы көрінетін қызметкердің біліктілігіне (құзыреттілігіне) қойылатын талаптар деңгейі;

3) еңбек заттары – нақты еңбек құралдары көмегімен өнім әзірлеу мақсатында жұмысшының әрекеттері бағытталған заттар;

4) еңбек құралдары – еңбек заттарын бастапқы жағдайынан өнімге түрлендіруде жұмысшының қолданатын құралдары;

5) еңбек қызметінің түрі – еңбек функциялары мен оларды орындауға қажетті құзыреттіліктердің тұтас жиынымен құрамдастырылған кәсіби қызмет саласының құрама бөлігі;

6) еңбек функциясы – бизнес-процеспен анықталатын және олардың еңбек қызметінің нақты түрінің шеңберінде орындалуы үшін тиісті құзыреттіліктің болуын көздейтін еңбек әрекеттерінің интеграцияланған және тиісінше автономды жиынтығы;

7) кәсіби қызметтің саласы – ортақ интеграциялық негізі (міндеті, нысандары, технологиялары, соның ішінде еңбек құралдары ұқсас немесе жақын) бар және ұқсас еңбек функциялары мен оларды орындайтын құзыреттіліктерінің болжалды жиынынан тұратын саланың еңбек қызметі түрлерінің жиынтығы;

8) КС– кәсіби іс-әрекеттің нақты саласындағы біліктілік деңгейлерге, құзыреттіліктерге, сонымен қатар еңбек мазмұны, сапасы және шарттарына қойылатын талаптарды анықтайтын стандарт;

9) КС бірлігі –КС еңбек қызметінің нақты түрі бойынша маңызды, қатысымды дербес, аяқталған, бүтін нақты еңбек функциясының толық сипаттамасының құрылымдық элементі;

10) кәсіп – арнайы дайындықтың, жұмыс тәжірибесінің нәтижесінде пайда болған арнайы білімді, ептілікті және практикалық дағдыларды талап ететін және білімі туралы тиісті құжаттармен нақтыланатын адамның еңбек қызметінің негізгі түрі;

11) құзыреттілік – қызметкердің кәсіби қызметте білімін және іскерлігін қолдану қаблеті;

12) лауазым – лауазымдық өкілеттіктер мен лауазымдық міндеттер шеңбері жүктелген жұмыс берушінің құрылымдық бірлігі;

13) міндет – нақты еңбек заттары мен құралдарын пайдаланып еңбек функциясын жүзеге асырумен және нәтижеге жетуге байланысты әрекеттер жиынтығы;

14) сала – өндірілетін өнім, өндіріс технологиясы, негізгі қорлар мен жұмыс жасаушылардың кәсіби біліктері ортақ мекемелер мен ұйымдардың жиыны;

15) салалық біліктілік шеңбері – салада танылған біліктілік деңгейлердің құрылымдық сипаттамасы;

16) ұлттық біліктілік шеңбері – еңбек нарығындағы танылған біліктілік деңгейлердің құрылымдық сипаттамасы;

17) функционалдық карта – бір немесе басқа да кәсіби қызмет саласында нақты қызмет түрін орындайтын жұмысшының еңбек функциялары мен міндеттерінің құрылымдық сипаттамасы.

2. КС паспорты

5. Экономикалық қызмет түрі (кәсіби қызмет саласы) Қазақстан Республикасының Мемлекеттік қызметтер жіктеушісі 03-2007: 01.11 Дәнді дақылдарды (күрішті қоспағанда), бұршақты және майлы дақылдарды өсіру, 01.12 Күріш өсіру, 01.13 Көкөністер мен бақша дақылдарын, тамыр жемістерді және түйнек жемістілерді өсіру, 01.15 Темекі өсіру, 01.19 Өзге маусымдық дақылдарды өсіру, 01.28 Дәм-татымдық дақылдар, хош иісті, күшті есірткі және фармацевтикалық дақылдарды өсіру, 01.30 Тәлімбақ өнімдерінің өндірісі.

6. Экономикалық қызмет түрінің (кәсіби қызмет саласының) негізгі мақсаты: азық-түлік өнімі ретінде қолдану мақсатында екпе өсімдіктерді күтіп-баптау, өнімді азық ретінде, шикізатты өндіріс үшін және сәндік мақсатында алу. Дала дақылдарының сұрыптары, гибридтері мен нысандарын зерттеу, биология ерекшеліктерін және аз шығын мөлшері арқылы жоғары өнімділік пен сапаны қамтамасыз ететін дала дақылдарын өсірудің озық тәсілдерін зерттеу.

КС тағам өнімдерін өндіру кәсіби қызметі саласында еңбек заттарына, сапасына, жағдайына, қызметкерлердің біліктілігі мен құзыреттілігіне қойылатын талаптарды белгілейді.

7. Қызмет түрлері, кәсіптер, біліктілік деңгейлері осы КС 1-қосымшасында берілген.

Стандарт талаптары қызмет түрлеріне және осы саланың төмендегі кәсіптеріне жатады:

- тұқымдарды суландыру желісінің операторы;
- тұқымдарды дәрілеу желісінің операторы;
- күрішші;
- темекі өсіруші;
- гүл өсіруші;
- құлмақ өсіруші;
- саңырауқұлақ өсіруші;
- эфир майын алушы;
- тәлімбақ маманы;
- тұқым шаруашылығы жөніндегі агроном.

3. Еңбек қызмет түрлерінің карточкасы (кәсіп)

1-параграф. Тұқымдарды суландыру желісінің операторы

8. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 3-4.

9. Лауазымның мүмкін атаулары: тұқымдарды суландыру желісінің операторы.

10. "Тұқымдарды суландыру желісінің операторы" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: тұқымдарды жібіту үдерісін жүзеге асыру.

11. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 2-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

12. Тұқымдарды суландыру желісінің операторы еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 2-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

13. Еңбек функцияларын айқындайтын, тұқымдарды суландыру желісінің операторы орындайтын, КС бірліктерінің тізбесі осы КС 2-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

14. Тұқымдарды суландыру желісінің операторы орындайтын КС бірліктерін сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 2-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

15. Тұқымдарды суландыру желісінің операторы құзыреттіліктеріне қойылатын талаптар осы КС 2-қосымшасының 5, 6-кестесінде көрсетілген.

2-параграф. Тұқымдарды дәрілеу желісінің операторы

16. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 3-4.

17. Лауазымның мүмкін атаулары: тұқымдарды дәрілеу желісінің операторы.

18. "Тұқымдарды дәрілеу желісінің операторы" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: тұқымдарды дәрілеу үдерісін жүзеге асыру.

19. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 3-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

20. Тұқымдарды дәрілеу желісінің операторының еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 3-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

21. Еңбек функцияларын айқындайтын, тұқымдарды дәрілеу желісінің операторы орындайтын, КС бірліктерінің тізбесі осы КС 3-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

22. Тұқымдарды дәрілеу желісінің операторы орындайтын КС бірліктерін сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 3-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

23. Тұқымдарды дәрілеу желісінің операторы құзыреттіліктеріне қойылатын талаптар осы КС 3-қосымшасының 5, 6-кестесінде көрсетілген.

3-Параграф. Күрішші

24. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-3.

25. Лауазымның мүмкін атаулары: күрішші.

26. "Күрішші" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: топырақты егінге және егіске дайындау, күрішті егу, егінді өсіру және күтім жасау.

27. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 4-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

28. Күрішшінің еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 4-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

29. Еңбек функцияларын айқындайтын, күрішші орындайтын, КС бірліктерінің тізбесі осы КС 4-қосымшасының 3-кестесінде көрсетілген.

30. Күрішші орындайтын КС бірліктерін сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 4-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

31. Күрішшінің құзыреттіліктеріне қойылатын талаптар осы КС 4-қосымшасының 5, 6-кестесінде көрсетілген.

4-параграф. Темекі өсіруші

32. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-3.

33. Лауазымның мүмкін атаулары: темекі өсіруші.

34. "Темекі өсіруші" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: топырақты егіске дайындау, темекіні егу, егінді өсіру және күтім жасау.

35. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 5-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

36. Темекі өсірушінің еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 5-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

37. Еңбек функцияларын айқындайтын, темекі өсіруші орындайтын, КС бірліктерінің тізбесі осы КС 5-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

38. Темекі өсіруші орындайтын КС бірліктерін сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 5-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

39. Темекі өсірушінің құзыреттіліктеріне қойылатын талаптар осы КС 5-қосымшасының 5, 6-кестесінде көрсетілген.

5-параграф. Гүл өсіруші

40. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 3.

41. Лауазымның мүмкін атаулары: гүл өсіруші.

42. "Гүл өсіруші" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: топырақты егінге және егіске дайындау, гүл дақылдарын егу, егінді және егісті өсіру, күтім жасау.

43. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 6-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

44. Гүл өсірушінің еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы кәсіби стандарттың 6-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

45. Еңбек функцияларын айқындайтын, гүл өсіруші орындайтын, КС бірліктерінің тізбесі осы КС 6-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

46. Гүл өсіруші орындайтын КС бірліктерін сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 6-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

47. Гүл өсірушінің құзыреттіліктеріне қойылатын талаптар осы КС 6-қосымшасының 5-кестесінде көрсетілген.

6-параграф. Құлмақ өсіруші

48. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-3.

49. Лауазымның мүмкін атаулары: құлмақ өсіруші.

50. "Құлмақ өсіруші" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: топырақты өңдеу жұмыстарын жүргізу, құлмақты өсіру, олардың күтімі.

51. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 7-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

52. Құлмақ өсірушінің еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 7-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

53. Еңбек функцияларын айқындайтын, құлмақ өсіруші орындайтын, КС бірліктерінің тізбесі осы КС 7-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

54. Құлмақ өсіруші орындайтын КС бірліктерін сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 7-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

55. Құлмақ өсірушінің құзыреттіліктеріне қойылатын талаптар осы КС 7-қосымшасының 5, 6-кестесінде көрсетілген.

7-параграф. Саңырауқұлақ өсіруші

56. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 3.

57. Лауазымның мүмкін атаулары: саңырауқұлақ өсіруші.

58. "Саңырауқұлақ өсіруші" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: ашық

және жабық жерде саңырауқұлақтарды өсіру жұмыстарын жүргізу, топыраққа күтім жасау, саңырауқұлақтарды жинау.

59. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 8-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

60. Саңырауқұлақ өсірушінің еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 8-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

61. Еңбек функцияларын айқындайтын, саңырауқұлақ өсіруші орындайтын, КС бірліктерінің тізбесі осы КС 8-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

62. Саңырауқұлақ өсіруші орындайтын КС бірліктерін сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 8-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

63. Саңырауқұлақ өсірушінің құзыреттіліктеріне қойылатын талаптар осы КС 8-қосымшасының 5-кестесінде көрсетілген.

8-параграф. Эфир майын алушы

64. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 2-3.

65. Лауазымның мүмкін атаулары: эфир майын алушы.

66. "Эфир майын алушы" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: эфир майы мен дәрілік дақылдарды өсіру жұмысының кешенін орындау.

67. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 9-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

68. Эфир майын алушының еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 9-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

69. Еңбек функцияларын айқындайтын, эфир майын алушы орындайтын, КС бірліктерінің тізбесі осы КС 9-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

70. Эфир майын алушы орындайтын КС бірліктерін сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 9-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

71. Эфир майын алушының құзыреттіліктеріне қойылатын талаптар осы КС 9-қосымшасының 5, 6-кестесінде көрсетілген.

9-параграф. Тәлімбақ маманы

72. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 3.

73. Лауазымның мүмкін атаулары: тәлімбақ маманы.

74. "Тәлімбақ маманы" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: тәлімбақтарда

топырақты дайындау, егу, жабайы шемішкелі және сүйекті дақылдарды отырғызу жұмыстарын орындау.

75. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 10-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

76. Тәлімбақ маманының еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 10-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

77. Еңбек функцияларын айқындайтын, тәлімбақ маманы орындайтын, КС бірліктерінің тізбесі осы КС 10-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

78. Тәлімбақ маманы орындайтын КС бірліктерін сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 10-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

79. Тәлімбақ маманының құзыреттіліктеріне қойылатын талаптар осы КС 10-қосымшасының 5-кестесінде көрсетілген.

10-параграф. Тұқым шаруашылығы жөніндегі агроном

80. СБШ бойынша біліктілік деңгейі – 4-7.

81. Лауазымның мүмкін атаулары: тұқым шаруашылығы жөніндегі агроном.

82. "Тұқым шаруашылығы жөніндегі агроном" кәсібі субъектінің негізгі қызметін жүзеге асыруға байланысты міндеттерді білуге және атқара білуге міндеттейді: жоғары сапалы сұрыптық тұқымдар мен отырғызылатын материалдарды өсіру жұмыстарын ұйымдастыру, уақытылы тұқым өсіру егістіктерді жинау, тұқымдарды себу жұмыстарын ұйымдастыру.

83. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы осы КС 11-қосымшасының 1-кестесінде көрсетілген.

84. Тұқым шаруашылығы жөніндегі агрономның еңбек шарттарына, біліміне және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар осы КС 11-қосымшасының 2-кестесінде көрсетілген.

85. Еңбек функцияларын айқындайтын, тұқым шаруашылығы жөніндегі агроном орындайтын, КС бірліктерінің тізбесі осы КС 11-қосымшаның 3-кестесінде көрсетілген.

86. Тұқым шаруашылығы жөніндегі агроном орындайтын КС бірліктерін сипаттамасы және еңбек әрекеттері осы КС 11-қосымшасының 4-кестесінде көрсетілген.

87. Тұқым шаруашылығы жөніндегі агрономның құзыреттіліктеріне қойылатын талаптар осы КС 11-қосымшасының 5, 6, 7, 8-кестелерінде көрсетілген.

4. КС әзірлеушілері

88. КС әзірлеушісі Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігі болып табылады.

89. Келісу парағы, КС сараптамасы мен тіркелуі осы КС 12 - қосымшасында көрсетілген.

Өсімдік шаруашылығы қызметіндегі
кәсіби стандартының
1-қосымшасы

Қызмет түрлері, кәсіптер, біліктілік деңгейлері

№ р/с	Қызмет түрі атауы	Еңбек нарығы тенденцияларын есепке алғандағы кәсіп атауы	01-2005 Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуішісіне сәйкес кәсіптер атауы	С Б Ш біліктілік деңгейлері
1.	Өсімдік шаруашылығы	Тұқымдарды суландыру желісінің операторы Жабық топырақтың құрал-жабдық операторы	Тұқымдарды суландыру желісінің операторы Жабық топырақтың құрал-жабдық операторы	3-4
2.	Өсімдік шаруашылығы	Тұқымдарды дәрілеу желісінің операторы Жабық топырақтың құрал-жабдық операторы	Тұқымдарды дәрілеу желісінің операторы Жабық топырақтың құрал-жабдық операторы	3-4
3.	Өсімдік шаруашылығы	Күрішші	Күрішші	2-3
4.	Өсімдік шаруашылығы	Темекі өсіруші	Темекі өсіруші	2-3
5.	Өсімдік шаруашылығы	Гүл өсіруші	Гүл өсіруші	3
6.	Өсімдік шаруашылығы	Құлмақ өсіруші	Құлмақ өсіруші	2-3
7.	Өсімдік шаруашылығы	Саңырауқұлақ өсіруші	Саңырауқұлақ өсіруші	3
8.	Өсімдік шаруашылығы	Эфир майын алушы	Эфир майын алушы	2-3
9.	Өсімдік шаруашылығы	Тәлімбақ маманы	Тәлімбақ маманы	3
10.	Өсімдік шаруашылығы	Тұқым шаруашылығы жөніндегі агроном	Тұқым шаруашылығы жөніндегі агроном	4-7

Өсімдік шаруашылығы қызметіндегі
кәсіби стандартының
2-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуіші (МКЖ)	
Базалық топ	6111Тұқымдарды суландыру желісінің операторы
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	

Шығарылым, БТБА тарауы	64 шығарылым, "Өсімдік шаруашылығы, су және орман шаруашылығындағы жалпы механикаланған жұмыстар"
БТБА бойынша кәсібі	Жабық топырақтың құрал-жабдық операторы
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
3	3-4

2-кесте. Тұқымдарды суландыру желісінің операторының еңбек шарттарына, білімі және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)		Базалар, бөлімшелер, ұйымдар, кәсіпорындар, цех, комбинат
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Жоқ
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары		Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
3	Практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім базасында жалпы орта білімі немесе техникалық және кәсіби білімі болған жағдайда практикалық тәжірибе және/немесе кәсіби дайындық (бір жылға дейін кәсіби дайындықты ұйымдастыру базасындағы курстар немесе кәсіп-орында оқыту)	Талап етілмейді

3-кесте. Тұқымдарды суландыру желісінің операторы орындайтын, еңбек функцияларын анықтайтын, КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функцияларының атауы (кәсіби стандартының бірлігі)
1	Механикаландырылған желілерде дәнді, техникалық, көкөніс, бақша, жемазықтық және гүлтұқымдас дақылдар тұқымдарын суландыру процесін жүзеге асыру
2	Тұқымдарды суландыру технологиялық процесін бақылау және реттеу. Беріліп отырған технологиялық режимді автоматика және бақылау-өлшеу құралдарының көмегімен жүзеге асырылуын қамтамасыз ету. Құрылғылардың жұмысындағы ақаулықтарды жою. Қажетті құжаттамаларды толтыру

4-кесте. Тұқымдарды суландыру желісінің операторы орындайтын КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
			1-1) Дәнді, техникалық, көкөніс, бақша,

1	Дәнді (күріш пен тәтті жүгері тұқымдарын қоспағанда) көкөніс, бақша, жемазықтық (азықтық жүгеріні қоспағанда) және гүлтұқымдас дақылдардың тұқымдары	Май мен суды жұқтырмайтын мақтадан жасалған материалдан тігілген костюм (куртка жартылай комбинезон/немесе шалбар) немесе судан қорғайтын пленкалы жабындыдан жасалған синтетикалық материалдан тігілген костюм (куртка жартылай комбинезон/немесе шалбар), таза теріден тігілген етік (немесе резеңке етік), резеңке қолғап (немесе полимер материалдан жасалған қолғап)	жемазықтық және гүлтұқымдас дақылдардың тұқымдарын суландыруға арналған ерітінділерін дайындау
			1-2) Дәнді, техникалық, көкөніс, бақша, жемазықтық және гүлтұқымдас дақылдардың тұқымдарын суландыру
			1 - 3) Бақылау-өлшеу аспаптарының көмегімен технологиялық процеске бақылау жүргізуді қамтамасыз ету
2	Дәнді, техникалық, көкөніс, бақша, жемазықтық және гүлтұқымдас дақылдардың тұқымдары	Автоматика құралдары және бақылау-өлшеу приборлары, қорғаныс костюмдері, маскалар, қолғаптар	2-1) Қоқыстарды, дәнді, техникалық, көкөніс, бақша, жемазықтық және гүлтұқымдас дақылдардың тұқымдары қалдықтарын жинау

5-кесте. СБШ біліктіліктің 3-деңгейлі тұқымдарды суландыру желісінің операторы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Құрал-жабдықпен жұмыс кезінде қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитарияны сақтауына, ішкі еңбек тәртібін, еңбекті қорғау қағидаларының сақталуына жеке жауапкершілік	Тұқымдарды суландыруға арналған ерітіндіні дайындау технологиясы бойынша жұмыс істеу дағдысы	Дәнді, техникалық, көкөніс, бақша, жемазықтық, гүлтұқымдас дақылдардың тұқымдарын суландыруға арналған ерітіндіні дайындау технологияларын білу, құрал-жабдықпен жұмыс істеу барысында ақауларды анықтау және жою әдістері

2-1)	Зейінділік, ұқыптылық, тұқымдарды суландыру процесі кезіндегі жұмыс жауапкершілігі	Аппараттарды пайдалану дағдылары, тұқымдарды суландыру технологиялық процесін реттеу және бақылау	Өндірістік құрал-жабдықтармен жұмыс істеу ережелерін білу, дәнді, техникалық, көкөніс, бақша, жемазықтық және гүлтұқымдас дақылдардың тұқымдарын суландыру технологиясының нұсқаулықтары
------	--	---	--

Өсімдік шаруашылығы қызметіндегі кәсіби стандартының 3-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуіші (МКЖ)	
Базалық топ	6111 Тұқымдарды дәрілеу желісінің операторы
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА тарауы	64 шығарылым, "Өсімдік шаруашылығы, су және орман шаруашылығындағы жалпы механикаланған жұмыстар"
БТБА бойынша кәсібі	Жабық топырақтың құрал-жабдық операторы
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
3	3-4

2-кесте. Тұқымдарды дәрілеу желісінің операторының еңбек шарттарына, білімі және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)	Базалар, бөлімшелер, ұйымдар, кәсіпорындар, цех, комбинат	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Жұмыс аймағы ауасында қауіпті газдар мен бу, иіс газы, азот оксиді, акролеин және тетраэтилмырыштың жоғары шоғырлануы денсаулықтың нашарлануына, еңбекке қабілеттіліктің төмендеуіне, ал үздіксіз әсер нәтижесінде кәсіби ауруларға әкеледі	
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары	Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес	
С Б Ш біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
3	Негізгі орта білім базасында жалпы орта білімі немесе техникалық және кәсіби білімі болған жағдайда практикалық тәжірибе және/немесе кәсіби дайындық (бір жылға дейін кәсіби дайындықты ұйымдастыру базасындағы курстар немесе кәсіпорында оқыту), тәжірибелік өтілімсіз	Талап етілмейді

3-кесте. Тұқымдарды дәрілеу желісінің операторы орындайтын, еңбек функцияларын анықтайтын, КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функцияларының атауы (кәсіби стандартының бірлігі)
1	Механикаландырылған желілерде дәнді, техникалық, көкөніс, бақша, жемазықтық және гүлді дақылдардың тұқымдарын дәрілеу процесін жүзеге асыру. Улы химикаттар, жемазықтар дайындау, тұқымдарды арнайы ыдыстар және машиналардың көмегімен улы химикат заттармен дәрілеу, бүрку, тозаңдандыру, улы жемазықтарды шашу, дала жағдайында улы заттарды пайдалану
2	Тұқымдарды дәрілеу технологиялық процесін бақылау және реттеу. Берілген технологиялық режимді автоматика және бақылау-өлшеу құралдарының көмегімен қамтамасыз ету
3	Құрал-жабдықтар жұмысына байланысты ақаулықтарды жою. Қажетті құжаттамаларды жүргізу

4-кесте. Тұқымдарды дәрілеу желісінің операторы орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
1	Дәнді, техникалық, көкөніс, бақша, жемазықтық және гүлді дақылдардың тұқымдары, химия препараттары	Қышқылға төзімді комбинезон, қышқыл сілті заттарға төзімді резеңке етіктер, резеңке қолғаптар, су өткізбейтін қол жапқыштар, газды аэрозольды респиратор, поликарбонатты (немесе минералды) және бекітілген әйнегі бар "В-1" типті жарық фильтрі бар көзілдірік	1-1) Дәнді, техникалық, көкөніс, бақша, жемазықтық және гүлді дақылдардың тұқымдары дәрілеуге арналған улы химикат заттар мен жемазықтары бар коспаларды дайындау
			1-2) Ыдыстар және машиналар көмегімен коспалар қосылған улы химикаттар арқылы тұқымдарды дәрілеу
			1-3) Бақылау-өлшеуіш құралдарының көмегімен технологиялық процеске бақылау жүргізуді қамтамасыз ету
2	Қалдықтар, қоқыс, тұқым қалдықтары	Су өткізбейтін, арнайы ерітіндімен ылғалданған арнайы киім, арнайы уға қарсы материалдан жасалған полимерлі жабындысы бар қол жапқыштар, маскалар, қолғаптар, сыпғыш, қоқысқа арналған контейнерлер	2-1) Қалдықтарды, қоқыстарды, дәнді, техникалық, көкөніс, бақша, жемазықтық және гүлді дақылдардың тұқымдарын жинау

5-кесте. СБШ біліктіліктің 3-деңгейлі тұқымдарды дәрілеу желісінің операторы құзыретіне қойылатын талаптар

--	--	--	--

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Құрал-жабдықпен жұмыс кезінде қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитарияны сақтауына, ішкі еңбек тәртібін, еңбекті қорғау қағидаларының сақталуына жеке жауапкершілік	Тұқымдарды дәрілеуге арналған улы химикаттар қоспаларын, жемді дайындау технологиясы бойынша жұмыс істеу, құрал-жабдықтармен жұмыс істеу дағдылары; тұқымдарды дәрілеуге арналған препараттарды мөлшерлеу, ыдыстар мен машиналарды улы химикаттар қоспаларымен толтыру, тозаңдандыру, бүрку, улы жемазықтарды шашу	Дәнді, техникалық, көкөніс, бақша, жемазықтық және гүлді дақылдардың тұқымдарын дәрілеуге арналған қоспаны, жемді дайындау технологияларын білу, құрал-жабдықпен жұмыс істеу барысында ақауларды анықтау және жою әдістері. Дала жағдайында улы заттарды сынау
2-1)	Зейінділік, ұқыптылық, жеке жауапкершілік	Егістікте улау сынағын өткізе алады. Дәнді, техникалық, көкөніс, бақша, жемазықтық және гүлді дақылдардың тұқымдарын дәрілеу технологиясы	Дала жағдайында улы заттарды сынау тәсілдері Тұқымдарды дәрілеу, ыдыстар мен машиналарға улы химикаттар қоспасын құю, бүрку, тозаңдандыру, улы жемазықтарды шашу технологиясын білу

Өсімдік шаруашылығы қызметіндегі кәсіби стандартының 4-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуіші (МКЖ)	
Базалық топ	6111 Күрішші
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА тарауы	64-шығарылым, 19 тарау. Өсімдік шаруашылығы, су және орман шаруашылығындағы жұмысшылар кәсіптерінің жұмыстарының сипаттамалары
БТБА бойынша кәсібі	Күрішші
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
2	2
3	3

2-кесте. Күрішшінің еңбек шарттарына, білімі және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)	Базалар, плантациялар, бөлімшелер, ұйымдар, кәсіпорындар, шаруа қожалықтары
--	---

Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Жоқ
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары		Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
2	Жалпы, орта, бірақ негізгі ортадан төмен емес білімі бар болған жағдайда тәжірибелік өтілім және/немесе кәсіби дайындық (білім беру ұйымы базасындағы қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында оқыту)	Талап етілмейді
3	Практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім базасында жалпы орта білімі немесе техникалық және кәсіби білімі болған кезде практикалық тәжірибесі және/немесе кәсіби дайындығы (бір жылға дейін кәсіби даярлық бағдарламалары бойынша білім ұйымдары базасында курстар немесе кәсіпорында оқыту)	Талап етілмейді

3-кесте. Күрішші орындайтын, еңбек функцияларын анықтайтын, КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функцияларының атауы (кәсіби стандартының бірлігі)
1	Топырақты тұқымдарды егуге және отырғызуға дайындық (жырту, бораналау, қопсыту және басқа да жұмыстар), топыраққа арналған тыңайтқыштарды дайындау және салу; тұқымдар мен отырғызылатын материалдарды дайындау
2	Күріш егу, өсіру және егу, отырғызу жағдайларында күтім көрсету (шөптеу, суару нормаларын есептеу, суару және т.б.), күрішті зиянкестерден қорғау (биохимиялық өңдеу); күрішті жинау, сақтау орындарына дейін тасымалдау және жиналған өнімді сақтау, өнімді дайындау қосындарына жеткізу немесе оны тұтынушыларға сату

4-кесте. Күрішші орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
1	Күріш көшеті	Қолғаптар, ағаш жәшіктер, қорғаныс костюмдері, маскалар	1-1) Топырақты егу жұмыстарына және күрішті отырғызуға дайындау
			1-2) Тыңайтқышты дайындау және топыраққа салу; тұқымдарды және отырғызылатын материалдарды дайындау
2	Күріш тұқымдары	Қолғаптар, себет, қорғаныс костюмдері, маскалар, шағын габаритті тасымалдауға болатын салмағы 0,9 бастап 6 дейінгі массасы бар бүріккіштер, поршеньді пневматикалық сорғыш	2-1) Өсімдіктерді зиянкестерден қорғау (биохимиялық өңдеу)
			2-2) Өсіп шыққан дайын өнімді жинау, сақтау орнына жеткізу. Тапсырыс берушілер тарапынан күріштің жеткізілуі немесе тұтынушыларға сатылуы

5-кесте. СБШ біліктіліктің 2-деңгейлі күрішші құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Құрал-жабдықпен жұмыс кезінде қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитарияны сақтауына, ішкі еңбек тәртібін, еңбекті қорғау қағидаларының сақталуына жеке жауапкершілік	Күрішті өсіру технологиясы, құрал-жабдықпен жұмыс істеу дағдысы	Күрішті өсіру технологиясы және оған күтім жасау тәсілдері, топырақты отырғызуға дайындау тәсілдері білу; арам шөптер және зиянкестермен күрес тәсілдері
2-1)	Зейінділік, ұқыптылық	Химиялық және биологиялық препараттарды пайдалана білу, күрішті егу технологиясы	Күрішті егу технологиясы және оған күтім жасау тәсілдерін білу; арам шөптер мен зиянкестерді жою, суару нормаларын есептеу, жинау құрылғысымен жұмыс істеу ережелері

6-кесте. СБШ біліктіліктің 3-деңгейлі күрішші құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Құрал-жабдықпен жұмыс кезінде қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитарияны сақтауына, ішкі еңбек тәртібін, еңбекті қорғау қағидаларының сақталуына жеке жауапкершілік	Күрішті өсіру технологиясы, құрал-жабдықпен жұмыс істеу дағдысы	Күрішті өсіру технологиясы және оған күтім жасау тәсілдері, топырақты отырғызуға дайындау тәсілдері білу; арам шөптер және зиянкестермен күрес тәсілдері
2-1)	Зейінділік, ұқыптылық	Химиялық және биологиялық препараттарды пайдалана білу, күрішті егу технологиясы	Күрішті егу технологиясы және оған күтім жасау тәсілдерін білу; арам шөптер мен зиянкестерді жою, суару нормаларын есептеу, жинау құрылғысымен жұмыс істеу ережелері
2-2)	Басшылықпен еңбек қатынастарын ұстанады және оған есептік деректерді ұсынады	Қарапайым өндірістік жағдайда өзін-өзі бағалау, өзін-өзі анықтау, өзін-өзі ұйымдастыру және іс-әрекеттерді түзету	Затты өзгерту технологияларын, еңбекті жоспарлауды және ұйымдастыруды біледі

Өсімдік шаруашылығы қызметіндегі кәсіби стандартының 5-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуіші (МКЖ)

Базалық топ	6112 Темекі өсіруші
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА тарауы	64-шығарылым, 19 тарау "Өсімдік шаруашылығы, су және орман шаруашылығындағы жұмысшылар кәсіптерінің жұмыстарының сипаттамалары"
БТБА бойынша кәсібі	Темекі өсіруші
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
2	2
3	3

2-кесте. Темекі өсірушінің еңбек шарттарына, білімі және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)		Қоймалар, базалар, плантациялар, тәлімбақтар, кәсіпорындар, шаруа кожальқтары
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Жоқ
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары		Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
2	Жалпы, орта, бірақ негізгі ортадан төмен емес білімі бар болған жағдайда тәжірибелік өтілім және/немесе кәсіби дайындық (білім беру ұйымы базасындағы қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында оқыту)	Талап етілмейді
3	Практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім базасында жалпы орта білімі немесе техникалық және кәсіби білімі болған кезде практикалық тәжірибесі және/немесе кәсіби дайындығы (бір жылға дейін кәсіби даярлық бағдарламалары бойынша білім ұйымдары базасында курстар немесе кәсіпорында оқыту)	Талап етілмейді

3-кесте. Темекі өсіруші орындайтын, еңбек функцияларын анықтайтын, КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функцияларының атауы (кәсіби стандартының бірлігі)
1	Топырақты егу жұмыстарына дайындау (бораналау, егістікалды қопсыту). Тыңайтқыштарды дайындау және топыраққа салу. Отырғызылатын материалды дайындау
2	Темекіні отырғызу. Көшеттерге күтім жасау және өсіру. Темекіні зиянкестерге қарсы биохимиялық жолмен дәрілеу. Дайын өнімді жинау, сақтау орнына жеткізу және жиналған өнімді сақтау. Өнімді дайындау қосындарына жеткізу немесе тұтынушыларға сатуға қою

4-кесте. Темекі өсіруші орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
1	Темекі көшеттері	Қолғаптар, кетпен, қолмен түптегіш құрал, күрек, тырнауыш, кескіш құрал, мотоблок	1-1) Топырақты отырғызуға дайындау (бораналау, қопсыту)
			1-2) Темекіні отырғызу. Темекіні өсіру және күтім жасау
			1-3) Темекіні зиянкестерден қорғау мақсатында уақытылы биохимиялық дәрілеу жұмыстарын жүргізу
2	Темекі жапырақтары	Қолғаптар, себет, автокөлік	2-1) Темекіні жинау, кептіру орнына жеткізу, темекіні сақтау
			2-2) Темекіні дайындау орындарына жеткізу немесе тұтынушыларға сату. Мазмұны жағынан ұқсас басқа да міндеттемелерді орындау

5-кесте. СБШ біліктіліктің 2-деңгейлі темекі өсіруші құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Құрал-жабдықпен жұмыс кезінде қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитарияны сақтауына, ішкі еңбек тәртібін, еңбекті қорғау қағидаларының сақталуына жеке жауапкершілік	Темекіні өсіру жұмысының дағдылары, құрал-жабдықпен жұмыс істеу дағдысы, химиялық және биологиялық препараттарды пайдалану	Темекі өсіру технологиялары және оларға күтім жасау тәсілдерін білу, топырақты отырғызуға дайындау тәсілдері, арамшөптермен және зиянкестермен күрес тәсілдері
2-1)	Алға қойған мақсатты ескере отырып еңбекті жоспарлау және міндеттерді анықтау. Жұмыстың барысы мен нәтижесіне жауап береді	Темекіні отырғызу жұмысының дағдылары, залалсыздандыру құралдарын қолдану	Темекіні отырғызу технологиялары және оларға күтім жасау тәсілдерін білу. Арамшөп пен зиянестерді жою, суару нормаларын есептеу, суару

6-кесте. СБШ біліктіліктің 3-деңгейлі темекі өсіруші құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Құрал-жабдықпен жұмыс кезінде қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитарияны сақтауына, ішкі еңбек тәртібін,	Темекіні өсіру жұмысының дағдылары, құрал-жабдықпен жұмыс істеу дағдысы, химиялық	Темекі өсіру технологиялары және оларға күтім жасау тәсілдерін білу

	еңбекті қорғау қағидаларының сақталуына жеке жауапкершілік	және биологиялық препараттарды пайдалану	, топырақты отырғызуға дайындау тәсілдері, арамшөптермен және зиянкестермен күрес тәсілдері
2-1)	Алға қойған мақсатты ескере отырып еңбекті жоспарлау және міндеттерді анықтау. Жұмыстың барысы мен нәтижесіне жауап береді	Темекіні отырғызу жұмысының дағдылары, залалсыздандыру құралдарын қолдану	Темекіні отырғызу технологиялары және оларға күтім жасау тәсілдерін білу. Арамшөп пен зиянкестерді жою, суару нормаларын есептеу, суару
2-2)	Жұмыс процесін жоспарлауды қамтитын атқарушылық іс-әрекетті түсіну	Жұмысты жоспармен салыстыра алады, жоспарланатын нәтижеге қол жеткізуді және алынған нәтиженің сапа нормаларына сәйкес келуін қамтамасыз етеді	Белгілі міндеттерді орындау кезінде өз денсаулығы мен қауіпсіздігі және басқа адамдардың денсаулығы мен қауіпсіздігіне жауап береді, сондай-ақ қоршаған ортаны қорғауға жауапкершілік алады

Өсімдік шаруашылығы қызметіндегі кәсіби стандартының 6-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуіші (МКЖ)	
Базалық топ	6113 Гүл өсіруші
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА тарауы	64-шығарылым, 19 тарау "Өсімдік шаруашылығы, су және орман шаруашылығындағы жұмысшылар кәсіптерінің жұмыстарының сипаттамалары"
БТБА бойынша кәсібі	Гүл өсіруші
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
3	3-4

2-кесте. Гүл өсірушінің еңбек шарттарына, білімі және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)	Базалар, плантациялар, тәлімбақтар, учаскелер, шаруа қожалықтары, қосалқы үй-жайлар, цехтар, бақтар, парктер, саябақтар, көшетханалар, жылыжайлар	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Жоқ	
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары	Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес	
С Б Ш біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі

3	Практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім базасында жалпы орта білімі немесе техникалық және кәсіби білімі болған кезде практикалық тәжірибесі және/немесе кәсіби дайындығы (бір жылға дейін кәсіби даярлық бағдарламалары бойынша білім ұйымдары базасында курстар немесе кәсіпорында оқыту)	Талап етілмейді
---	--	-----------------

3-кесте. Гүл өсіруші орындайтын, еңбек функцияларын анықтайтын, КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функцияларының атауы (кәсіби стандартының бірлігі)
1	Топырақты егу жұмыстарына және отырғызуға дайындау (жырту, бораналау, копсыту және басқа да жұмыстар), тыңайтқыштарды дайындау және топыраққа салу, отырғызылатын материалды дайындау
2	Гүлдерді отырғызу, өсіру және отырғызылған көшеттерге күтім жасау (арам шөптерін жұлу, суару, түптеу, өскіндерін байлау және т.б.), өсімдіктерді зиянкестерден қорғау (биохимиялық дәрілеу). Күтім жасау. Жинау, сақтау орнына жеткізу және жиналған өнімді сақтау, өнімді дайындау қосындарына жеткізу немесе тұтынушыларға сатып жіберу

4-кесте. Гүл өсіруші орындайтын КС бірліктерінің сипаттамасы

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
1	Отырғызылатын дақылдар, тұқымдар, көшеттер, минералды тыңайтқыштар	Кетпен, қолмен түптегіш құрал, күрек, тырнауыш, кескіш, мотоблок, қаптар, қолғаптар, механикалық сепкіштер, шағын габаритті тасымалданатын тасымалдауға болатын салмағы 0,9 бастап 6 дейінгі массасы бар бүріккіштер, пневматикалық сорғыш, залалсыздандырушы құралдар	1-1) Топырақты отырғызуға дайындау (жырту, бораналау, копсыту және басқа да жұмыстар)
			1-2) Тыңайтқыштарды дайындау және топыраққа салу. Гүлді дақылдар мен көшеттерді отырғызу
			1-3) Отырғызылған өсімдіктерді өсіру және күтім жасау (арам шөптерін жұлу, суару, түптеу, өсімдіктерді байлау және т.б.), өсімдіктерді зиянкестерден қорғау (биохимиялық дәрілеу)
2	Жемістер, тұқымдар, буылтықтар, көшеттер	Автомашина, трактор, қаптар, арба, контейнер, ыдыс, қолғаптар, қораптар, жәшіктер	2-1) Жинау, жиналған өнімді сақтау орындарына жеткізу және сақтау
			2-2) Өнімді дайындау қосындарына жеткізу. Тұтынушыларға сату

5-кесте. СБШ біліктіліктің 3-деңгейлі гүл өсіруші құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Құрал-жабдықпен жұмыс кезінде қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитарияны сақтауына, ішкі еңбек тәртібін, еңбекті қорғау қағидаларының сақталуына жеке жауапкершілік, зейінділік, ұқыптылық, басшылықпен жұмыстың барысы мен нәтижесіне жауап береді	Екпе дақылдарын, тұқымдарды отырғызу жұмысының дағдылары, құрал-жабдықпен жұмыс істеу, залалсыздандыру құралдарын қолдану, химиялық және биологиялық препараттарды пайдалану	Отырғызылатын дақылдарды, тұқымдарды өсіру және оларға күтім жасау дағдылары, топырақты егуге дайындық әдістері, арамшөп пен зиянкестермен күрес жүргізу тәсілдері, арамшөпті жою әдістері
2-1)	Міндеттің өздігінен анықталуын қарастырады, өмір бойы өз-өзін ұйымдастыру және өздігінен білім алу, ойлау дербестігі	Екпе дақылдарын, тұқымдарды отырғызу технологияларының дағдылары, өнімді жинау технологиясы	Суару нормаларын есептеу, суару, түптеу, өскіндерін байлау, жинайтын құрал-жабдықты пайдалану ережелері, қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау білімі

Өсімдік шаруашылығы қызметіндегі кәсіби стандартының 7-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуіші (МКЖ)	
Базалық топ	6111 Құлмақ өсіруші
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА тарауы	64-шығарылым, 19 тарау "Өсімдік шаруашылығы, су және орман шаруашылығындағы жұмысшылар кәсіптерінің жұмыстарының сипаттамалары"
БТБА бойынша кәсібі	Құлмақ өсіруші
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
2	2
3	3

2-кесте. Құлмақ өсірушінің еңбек шарттарына, білімі және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)	Базалар, бақшалар, тәлімбақтар, учаске, бөлімшелер, кәсіпорындар, ұйымдар, шаруа қожалығы.
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Жоқ

Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары		Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
2	Жалпы, орта, бірақ негізгі ортадан төмен емес білімі бар болған жағдайда тәжірибелік өтілім және/немесе кәсіби дайындық (білім беру ұйымы базасындағы қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында оқыту)	Талап етілмейді
3	Практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім базасында жалпы орта білімі немесе техникалық және кәсіби білімі болған кезде практикалық тәжірибесі және/немесе кәсіби дайындығы (бір жылға дейін кәсіби даярлық бағдарламалары бойынша білім ұйымдары базасында курстар немесе кәсіпорында оқыту)	Талап етілмейді

3-кесте. Құлмақ өсіруші орындайтын, еңбек функцияларын анықтайтын, КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функцияларының атауы (кәсіби стандартының бірлігі)
1	Құлмақ өсіру шаруашылығында топырақты өңдеу, құлмақты отырғызу, өсімдіктерге күтім жасау бойынша жұмысты орындау, құлмақ өсіруде пайдаланылатын машиналарға қызмет көрсету
2	Көбейту жұмыстары, мұртшаларын шпалерлерге байлау, құлмақ бүршіктерін жинау, сабақтарын жинау, кептіру, сығымдау, құлмақты буып-түю бойынша қол жұмысы

4-кесте. Құлмақ өсіруші орындайтын КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
1	Құлмақ тұқымдары, минералды тыңайтқыштар, залалсыздандырушы заттар	Кетпен, қолмен түптегіш, күрек, тырнауыштар, жалпақ кескіш, мотоблок, қаптар, қолғаптар, механикалық сепкіштер	1-1) Құлмақ өсіру шаруашылығында топырақты өңдеу, құлмақты отырғызу жұмыстарын жүзеге асыру
			1-2) Құлмақ өсіру шаруашылығында пайдаланылатын өсімдіктерге күтім жасау технологиясы
			1-3) Құлмақ өсіру саласында пайдаланылатын машиналарға қызмет көрсету
2	Құлмақ тұқымдары	Автомашина, трактор, қаптар, арба, контейнер, ыдыс, қолғаптар, қорап, жәшіктер	2-1) Өсіру, мұртшаларын шпалерлерге байлауды қамтитын қол жұмыстары
			2-2) Құлмақ бүршіктерін, сабақтарын жинау; кептіру,

5-кесте. СБШ біліктіліктің 2-деңгейлі құлмақ өсіруші құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Зейінділік, ұқыптылық, басшылықпен жұмыстың барысы мен нәтижесіне жауап береді. Міндеттің өздігінен анықталуын қарастырады	Құлмақты өсіру бойынша тапсырмаларды шешу, құрал-жабдықпен жұмыс істеу, екпе дақылдарын, тұқымдарын отырғызу дағдылары. Құлмақ өсіру шаруашылығында қолданылатын өсімдіктерге күтім жасау бойынша жұмыс жағдайын және оның болжамды өзгерістерін дербес талдауды қажет ететін практикалық міндеттерді орындау	Құлмақты өсіру агротехникасын білу, құлмақты отырғызу, құлмақ қатарлары арасындағы топырақты өңдеу бойынша жұмыс түрлері. Құлмақ шаруашылығында қолданылатын өсімдіктерге күтім жасау жөніндегі нұсқаулықтар. Құлмақ шаруашылығында пайдаланылатын машиналарға қызмет көрсету ережелері
2-1)	Жұмыстың барысы және нәтижесі үшін жауапкершілікте болады. Өз-өзін ұйымдастыру және өздігінен білім алу, ойлау дербестігі	Құлмақ мұртшаларын шпалерлерге байлау, құлмақтың ұштарын түзету, бас сабақтарын ашу, артық мұртшаларын кесу бойынша жұмыс дағдылары. Өнімді жинау, құлмақты кептіру және буып-түю	Құлмақ мұртшаларын шпалерлерге байлау, құлмақтың ұштарын түзету, бас сабақтарын ашу, артық мұртшаларын кесу тәсілдерін білу. Құлмақ бүршіктерін жинау және сұрыптау, құлмақ сабақтарын жинау жұмыстары, ілмек сымдармен орау, сұрыптау және сығымдау жұмыстары

6-кесте. СБШ біліктіліктің 3-деңгейлі құлмақ өсіруші құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Зейінділік, ұқыптылық, басшылықпен жұмыстың барысы мен нәтижесіне жауап береді. Міндеттің өздігінен анықталуын қарастырады	Құлмақты өсіру бойынша тапсырмаларды шешу, құрал-жабдықпен жұмыс істеу, екпе дақылдарын, тұқымдарын отырғызу дағдылары. Құлмақ өсіру шаруашылығында қолданылатын өсімдіктерге күтім жасау бойынша жұмыс жағдайын және оның болжамды өзгерістерін дербес талдауды қажет ететін практикалық міндеттерді орындау	Құлмақты өсіру агротехникасын білу, құлмақты отырғызу, құлмақ қатарлары арасындағы топырақты өңдеу бойынша жұмыс түрлері. Құлмақ шаруашылығында қолданылатын өсімдіктерге күтім жасау жөніндегі нұсқаулықтар. Құлмақ шаруашылығында пайдаланылатын машиналарға қызмет көрсету ережелері
	Жұмыстың барысы және нәтижесі үшін	Құлмақ мұртшаларын шпалерлерге байлау, құлмақтың ұштарын түзету,	Құлмақ мұртшаларын шпалерлерге байлау, құлмақтың ұштарын түзету, бас сабақтарын ашу, артық

2-1)	жауапкершілікте болады. Өз-өзін ұйымдастыру және өздігінен білім алу, ойлау дербестігі	бас сабақтарын ашу, артық мұртшаларын кесу бойынша жұмыс дағыдлары. Өнімді жинау, құлмақты кептіру және буып-түю	мұртшаларын кесу тәсілдерін білу. Құлмақ бүршіктерін жинау және сұрыптау, құлмақ сабақтарын жинау жұмыстары, ілмек сымдармен орау, сұрыптау және сығымдау жұмыстары
2-2)	Басшылықпен еңбек қатынастарын ұстанады және оған есептік деректерді ұсынады	Қарапайым өндірістік жағдайда өзін-өзі бағалау, өзін-өзі анықтау, өзін-өзі ұйымдастыру және іс-әрекеттерді түзету	Құлмақ өсіруде қолданылатын өсімдіктер күтімі бойынша нұсқаулықтарды, құлмақ өсіруде қолданылатын машиналарға қызмет көрсету қағидаларын білу

Өсімдік шаруашылығы қызметіндегі кәсіби стандартының 8-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуші (МКЖ)	
Базалық топ	6113 Саңырауқұлақ өсіруші
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА тарауы	64-шығарылым, 19-тарау "Өсімдік шаруашылығы, су және орман шаруашылығындағы жұмысшылар кәсіптерінің жұмыстарының сипаттамалары"
БТБА бойынша кәсібі	Саңырауқұлақ өсіруші
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
3	3-4

2-кесте. Саңырауқұлақ өсірушінің еңбек шарттарына, білімі және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)	База, плантациялар, бақтар, тәлімбақтар, учаскелер, бөлімшелер, ұйымдар, кәсіпорындар, шаруа қожалықтары	
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары	Жоқ	
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары	Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес	
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
	Практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім базасында жалпы орта білімі немесе техникалық және кәсіби білімі болған кезде практикалық тәжірибесі	

3	және/немесе кәсіби дайындығы (бір жылға дейін кәсіби даярлық бағдарламалары бойынша білім ұйымдары базасында курстар немесе кәсіпорында оқыту)	Талап етілмейді
---	--	-----------------

3-кесте. Саңырауқұлақ өсіруші орындайтын, еңбек функцияларын анықтайтын, КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функцияларының атауы (кәсіби стандартының бірлігі)
1	Ашық және жабық топырақта саңырауқұлақтарды өсіру кезіндегі жұмыстарды жүзеге асыру: топырақты дайындау, тыңайтқыштар салу, саңырауқұлақ тұқымдарын себу
2	Егілген өскіндерге, саңырауқұлақтардың спораларына күтім жасау, өнімді сатуға, өңдеуге және сақтауға дайындау

4-кесте. Саңырауқұлақ өсіруші орындайтын КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
1	Саңырауқұлақ споралары, топырақ, су, формалин, минералды тыңайтқыштар, залалсыздандырушы құралдар, топырақ, тұз	Кетпен, қолмен түптегіш құрал, тырнаушытар, жалпақ кескіш, мотоблок, қаптар, қолғаптар, қағаз, бүріккіштер, арнайы машиналар, компост, химия препараттары, механикалық сепкіштер, арба, ыдыс, арнайы ванна, алашалар	Ашық және жабық топырақта саңырауқұлақтарды өсіру кезіндегі жұмыстарды жүзеге асыру: топырақты дайындау
			Тыңайтқыштарды дайындау және топыраққа салу, саңырауқұлақ тұқымдарын егу
2	Саңырауқұлақтар, топырақ	Автомашина, трактор, қаптар, арба, контейнер, ыдыс, қолғаптар, жәшіктер	Егілген егінге күтім көрсету, саңырауқұлақтарды жинау
			Өнімді сатуға, өңдеуге, сақтауға дайындау

5-кесте. СБШ біліктіліктің 3-деңгейлі саңырауқұлақ өсіруші құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
		Ашық және жабық топырақта	Ашық және жабық топырақта саңырауқұлақтарды өсіру тәсілдері; жұмыстарды атқару, жүйелерді, сөрелерді,

1-1)	Негізгі тәжірибелік дағдыларды пайдалана отырып, стандартты тәжірибелік міндеттерді дербес шешу, зейінділік, ұқыптылық, жұмыстың барысы және нәтижесі үшін жауапкершілікте болады	саңырауқұлақтарды өсіру, өсімдіктерді күту, өскіндерді а р н а й ы препараттармен дәрілеу, құрал-жабдықпен жұмыс істеу дағдысы	саңырауқұлақтарды өсіретін камераларды дайындау тәсілдері, саңырауқұлақтарды егу тәсілдері, саңырауқұлақтардың өсуіне күтім жасау жөніндегі нұсқаулықтар (жылу, жарық, ылғалдылық жағдайларын реттеу); өскіндерді арнайы препараттармен және тез өсуге әсер ететін заттармен өңдеу
2-1)	Саңырауқұлақтарды жинау, оларды сұрыптау және сапасын анықтау жұмыстарының нәтижесі мен сапалылығына жауапкершілікте болу. Жиналып алынған саңырауқұлақтарды өсіруге және уақытша сақтауға арналған топырақты, ыдыс, камералар мен жабдықтарды залалсыздандыру кезінде өзінің денсаулығы мен қауіпсіздігіне, басқалардың денсаулығы мен қауіпсіздігіне, сонымен қатар қоршаған ортаның қауіпсіздігіне жауапкершілікте болады	Саңырауқұлақтарды жинау, сұрыптау үшін қажетті тәжірибе дағдыларын қолдану. Жиналып алынған саңырауқұлақтарды өсіруге және уақытша сақтауға арналған топырақты, ыдыс, камералар мен жабдықтарды залалсыздандыруға арналған құрал-жабдықпен жұмыс істеу	Саңырауқұлақтарды жинау, сұрыптау, сапасын анықтау, сатуға дайындау тәсілдері. Жиналып алынған саңырауқұлақтарды өсіруге және уақытша сақтауға арналған топырақты, ыдыс, камералар мен жабдықтарды залалсыздандыру тәсілдері

Өсімдік шаруашылығы қызметіндегі кәсіби стандартының 9-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуіші (МКЖ)	
Базалық топ	6111 Эфир майын алушы
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА тарауы	64-шығарылым, 19-тарау "Өсімдік шаруашылығы, су және орман шаруашылығындағы жұмысшылар кәсіптерінің жұмыстарының сипаттамалары"
БТБА бойынша кәсібі	Эфир майын алушы
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
2	2
3	3

2-кесте. Эфир майын алушының еңбек шарттарына, білімі және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

	База, плантациялар, бақтар, тәлімбақтар, учаскелер,
--	---

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)		бөлімшелер, ұйымдар, кәсіпорындар, шаруа қожалықтары
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Жоқ
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары		Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
2	Жалпы, орта, бірақ негізгі ортадан төмен емес білімі бар болған жағдайда тәжірибелік өтілім және/немесе кәсіби дайындық (білім беру ұйымы базасындағы қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында оқыту)	Талап етілмейді
3	Практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім базасында жалпы орта білімі немесе техникалық және кәсіби білімі болған кезде практикалық тәжірибесі және/немесе кәсіби дайындығы (бір жылға дейін кәсіби даярлық бағдарламалары бойынша білім ұйымдары базасында курстар немесе кәсіпорында оқыту)	Талап етілмейді

3-кесте. Эфир майын алушы орындайтын, еңбек функцияларын анықтайтын, КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функцияларының атауы (кәсіби стандартының бірлігі)
1	Эфир майлы және дәрілік дақылдарды өсіру (бұрыш жалбызы, ешкіжапырақ, раушан, күнзе, зире, фенхель, қазтамақ және басқалары) бойынша жұмыстар кешенін атқару. Топырақты, тұқымдар мен отырғызылатын материалдарды егудің алдында немесе отырғызудың алдында дайындау, егу жұмыстары және өсімдіктердің вегетациялық кезеңінде тыңайтқыштар салу, тұқымдарды себу
2	Вегетация кезінде өсімдіктерге күтім жасау. Өнімді сақтау және сату үшін жинау, сұрыптау және дайындау. Еңбек құралдары, машиналар мен механизмдер және агрегаттарға техникалық қызмет көрсету

4-кесте. Эфир майын алушы орындайтын КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
1	Эфир майлы және дәрілік дақылдардың тұқымдары, минералды тыңайтқыштар, залалсыздандырушы заттар	Кетпен, қолмен түптегіш құрал, күрек, тырнауыштар, жалпақ кескіш, мотоблок, қаптар, қолғаптар, механикалық сепкіш	1-1) Эфир майлы және дәрілік дақылдарды өсіру бойынша жұмыстар атқару. Топырақ және тұқымдарды егуге дайындау
			1-2) Егу жұмыстарының алдында тыңайтқыш салу. Тұқымдарды және отырғызылатын материалды егу
			2-1) Вегетация кезінде өсімдіктерге күтім жасау (арамшөбін жұлу, қосыту, түптеу, сабақтарының пайда болуы, зиянкестермен және аурулармен және

2	Эфир майлы және дәрілік дақылдардың тұқымдары мен жемістері	Автомашина, трактор, қаптар, арба, контейнер, ыдыс, қолғаптар, жәшіктер	т.б. күрес). Өсірілген өнімді жинау, сұрыптау
			2-2) Өнімді сатуға, өңдеуге дайындау. Еңбек құралдарын, машиналарды, агрегаттарды жөндеу

5-кесте. СБШ біліктіліктің 2-деңгейлі эфир майын алушы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Негізгі тәжірибелік дағдыларды пайдалана отырып, стандартты тәжірибелік міндеттерді дербес шешу, зейінділік, ұқыптылық, жұмыстың барысы және нәтижесі үшін жауапкершілікте болады	Эфир майлы және дәрілік дақылдарды өсіру дағдылары. Өсімдіктерге күтім жасау, себетін жерлерді арнайы препараттармен өңдеу, құрал-жабдықпен жұмыс істеу	Эфир майлы және дәрілік дақылдарды өсіру бойынша агротехникалық жұмыстар кешенін білу: топырақты, тыңайтқыштарды дайындау, тұқымдарды, отырғызылатын материалдарды және плантацияларды себу немесе отырғызу жұмыстарының алдында әзірлеу, тұқымдарды себу, отырғызылатын материалдарды отырғызу.
2-1)	Тұқымдарды, жемістерді жинау, көшеттерді қазып алу, оларды сұрыптау және сапасын анықтау кезінде жүзеге асырылатын жұмыстардың нәтижесі мен сапасы үшін жауапкершілікте болу. Топырақ, ыдыс, тұқымдарды сақтау камераларын, көшеттерді залалсыздандыру кезінде өзінің денсаулығы мен қауіпсіздігі, басқалардың денсаулығы мен қауіпсіздігі, сонымен қатар қоршаған ортаны қорғау бойынша жауапкершілікте болады	Тұқымдар, жемістерді сұрыптау үшін жинауға байланысты тәжірибелік дағдыларын пайдалану. Топырақ, ыдыс, камераларды залалсыздандыру кезінде құрал-жабдықпен жұмыс істеуді білу. Жиналған өнімді өңдеу және сақтау	Жинау, сұрыптау, жетілдіру, дайын өнімді сақтауға немесе сатуға дайындау. Топырақ, ыдыс, камераларды залалсыздандыру тәсілдері, өнімділігі жоғары өсімдіктерді, тұқымдарды, көшеттерді және басқа да отырғызылатын материалдарды көбейту және селекциялық жұмыстар жүргізу мақсатында іріктеп алу ережелерін білу.

6-кесте. СБШ біліктіліктің 3-деңгейлі эфир майын алушы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
	Негізгі тәжірибелік дағдыларды пайдалана отырып, стандартты	Эфир майлы және дәрілік дақылдарды өсіру дағдылары. Өсімдіктерге күтім жасау,	Эфир майлы және дәрілік дақылдарды өсіру бойынша агротехникалық жұмыстар кешенін білу: топырақты, тыңайтқыштарды дайындау, тұқымдарды, отырғызылатын материалдарды және плантацияларды себу немесе отырғызу жұмыстарының алдында әзірлеу,

1-1)	тәжірибелік міндеттерді дербес шешу, зейінділік, ұқыптылық, жұмыстың барысы және нәтижесі үшін жауапкершілікте болады	себетін жерлерді арнайы препараттармен өңдеу, құрал-жабдықпен жұмыс істеу	тұқымдарды себу, отырғызылатын материалдарды отырғызу. Вегетация кезінде өсімдіктерге күтім жасау (арамшөбін жұлу, қопсыту, түптеу, сабақтарының пайда болуы, зиянкестермен және аурулармен және т.б. күрес). Машиналарды, агрегаттарды пайдалану ережелері
2-1)	Тұқымдарды, жемістерді жинау, көшеттерді қазып алу, оларды сұрыптау және сапасын анықтау кезінде жүзеге асырылатын жұмыстардың нәтижесі мен сапасы үшін жауапкершілікте болу. Топырақ, ыдыс, тұқымдарды сақтау камераларын, көшеттерді залалсыздандыру кезінде өзінің денсаулығы мен қауіпсіздігі, басқалардың денсаулығы мен қауіпсіздігі, сонымен қатар қоршаған ортаны қорғау бойынша жауапкершілікте болады	Тұқымдар, жемістерді сұрыптау үшін жинауға байланысты тәжірибелік дағдыларын пайдалану. Топырақ, ыдыс, камераларды залалсыздандыру кезінде құрал-жабдықпен жұмыс істеуді білу. Жиналған өнімді өңдеу және сақтау	Жинау, сұрыптау, жетілдіру, дайын өнімді сақтауға немесе сатуға дайындау. Топырақ, ыдыс, камераларды залалсыздандыру тәсілдері, өнімділігі жоғары өсімдіктерді, тұқымдарды, көшеттерді және басқа да отырғызылатын материалдарды көбейту және селекциялық жұмыстар жүргізу мақсатында іріктеп алу ережелерін білу. Жұмыс барысында қолданылатын еңбек құралдары, машина, механизмдер мен агрегаттарға техникалық қызмет көрсету әдістері

Өсімдік шаруашылығы қызметіндегі кәсіби стандартының 10-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуіші (МКЖ)	
Базалық топ	-
Қазақстан Республикасы жұмысшылар кәсіптері мен жұмыстарының бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтағышы (БТБА)	
Шығарылым, БТБА тарауы	64-шығарылым, 19-тарау "Өсімдік шаруашылығы, су және орман шаруашылығындағы жұмысшылар кәсіптерінің жұмыстарының сипаттамалары"
БТБА бойынша кәсібі	Тәлімбақ маманы
СБШ біліктілік деңгейі	БТБА бойынша разрядтар
3	3

2-кесте. Тәлімбақ маманының еңбек шарттарына, білімі және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)	База, плантациялар, бақтар, тәлімбақтар, учаскелер,
--	---

		бөлімшелер, ұйымдар, кәсіпорындар, шаруа қожалықтары
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Жоқ
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары		Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
3	Практикалық тәжірибесіз негізгі орта білім базасында жалпы орта білімі немесе техникалық және кәсіби білімі болған кезде практикалық тәжірибесі және/немесе кәсіби дайындығы (бір жылға дейін кәсіби даярлық бағдарламалары бойынша білім ұйымдары базасында курстар немесе кәсіпорында оқыту)	Талап етілмейді

3-кесте. Тәлімбақ маманы орындайтын, еңбек функцияларын анықтайтын, КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функцияларының атауы (кәсіби стандартының бірлігі)
1	Тәлімбақтарда топырақты дайындау, егу, жабайы шемішкелі және сүйекті дақылдарды отырғызу; өсімдіктерге күтім жасау, өсімдіктерді ұластыруға дайындау, көшеттерді қазып алу, оларды сұрыптау, таратуға дайындау секілді жұмыс түрлерін орындау
2	Ұластыруға арналған материалдарды дайындау, оларды сақтау; жабайы дақылдарды, көшеттерді, екпе көшеттерді қыста сақтау амалдары; ұластыру нәтижесінде ұласып өсіп кету мүмкіндігі

4-кесте. Тәлімбақ маманы орындайтын КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
1	Топырақ, жабайы өсімдіктер, тұқымдар, егуге арналған сүйекті тұқымдар	Будандастыру жабындысы, бақтағы ағаштарды байлауға арналған жіпшелер; топыраққа арналған рН-метр, сымды тартып тұратын құрылғы, компьютерге қосылу мүмкіндігі бар электронды микроскоп, тасымалданатын ылғал өлшегіш құрылғы, стационарлық датчиктері бар ылғал өлшегіш құрылғы, қысқы ұластыру жағдайына арналған парафин, окулянттар, кәсіби секатор	1 - 1) Тәлімбақтарда топырақты дайындау, егу, жабайы шемішкелі және сүйекті дақылдарды отырғызу 1-2) Өсімдіктерге күтім жасау, өсімдіктерді ұластыруға дайындау, көшеттерді қазып алу, оларды сұрыптау,

			таратуға дайындау
2	Топырақ, жабайы тұқымдар, тұқымдар, отырғызуға арналған сүйекті тұқымдар, екпе көшеттер, көшеттер	Кесу, ұластыру пышақтары, бақша арасы, отырғызылатын материалды кесіп алуға арналған пышақ, 30-мөлшерлік дала микроскопы, алма және алмұрт жемістерінің қаттылығын анықтауға арналған пенетрометр, қол су бүріккіші	2-1) Ұластыру материалдарын дайындау, ж а б а й ы тұқымдарды, екпе көшеттерді, көшеттерді қыста сақтау 2-2) Будандасқан өсімдіктердің ұласып өсіп кетуін тексеру

5-кесте. СБШ біліктіліктің 3 деңгейлі тәлімбақ маманы құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Атқарушылық қызмет: белгіленген мақсатты секере отырып, жұмысты жоспарлау және міндеттерді анықтау	Жұмыс жағдайының және оның болжамды өзгерістерін дербес талдауды қажет ететін әр түрлі практикалық міндеттерді орындауды білу	Тәлімбақтарда шемішкелі және сүйекті көшеттерін өсірудің ерекшеліктерін білу; әр түрлі бақша дақылдарының жабайы түрлерін отырғызу бойынша дайындық жұмыстары. Алма ағаштары, алмұрт, жүзім сабағын және басқа да бақша дақылдарын будандастыру және отырғызу жөніндегі жұмыс тәсілдері; будандастырылған көшеттерді күту ережелері; бұтақтарды, екпе көшеттерін, көшеттерді қысқы сақтау әдістері; бір және екі жылғы екпе көшеттерінің ұшын кесі және қалыптастыру әдістері
2-1)	Белгілі қызмет саласы деңгейінде тікелей басшылықпен басқа жұмысшылармен баламалы әрекет пен өзара қатынасты анықтайды және келістіреді	А у ы л шаруашылығы саласында жұмыс үдерісі мен оның нәтижесін дербес жоспарлау, жүзеге асыру және бағалау кезінде практикалық және танымдық дағдылардың кең ауқымын қолдана білу	Фумигацияға арналған көшеттерді отырғызу білімі, алма, алмұрт, жүзім сабағын ұластыруға арналған материалдарды дайындау және салу білімі. Будандастырылған өсімдіктердің ұласып кету мүмкіндіктерін тексеру. Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау білімі

Өсімдік шаруашылығы қызметіндегі кәсіби стандартының 11-қосымшасы

1-кесте. Қолданыстағы нормативтік құжаттармен байланысы

Қазақстан Республикасы мемлекеттік кәсіптер жіктеуіші (МКЖ)

Базалық топ	2213 Тұқым шаруашылығы жөніндегі агроном
Ауыл шаруашылығы саласының басшылары және мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары (Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2013 жылғы 1 шілдедегі № 17 /308 бұйрығымен бекітілген, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2013 жылы 8 тамызда № 8614 тіркелді)	
СБШ біліктілік деңгейі	Санаттар
4	Агроном (орташа білікті) – санаты жоқ, II, I
5	Тұқым шаруашылығы бойынша агроном (жоғары білім) – санаты жоқ, II, I
6	Тұқым шаруашылығы бойынша агроном (жоғары білімнен кейінгі) – санаты жоқ, II, I
7	Бас агроном

2-кесте. Тұқым шаруашылығы жөніндегі агрономның еңбек шарттарына, білімі және жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар

Кәсібі бойынша мүмкін жұмыс орындары (кәсіпорын, ұйым)		Тұқым шаруашылығы саласында қызмет етуші ауыл шаруашылығы ұйымдары, мемлекеттік ұйымдар
Зиянды және қауіпті еңбек жағдайлары		Жоқ
Жұмысқа жіберудің ерекше шарттары		Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес
СБШ біліктілік деңгейі	Кәсіптік білім беру және оқыту деңгейі	Қажетті еңбек тәжірибесі
4	Жоғары деңгейлі техникалық және кәсіби білім (қосымша кәсіби дайындық), тәжірибелік өтілім	Санатсыз – жұмыс өтіліне талап қойылмайды; II санат – санаты жоқ лауазымда 1 жылдан кем емес; I санат – II санатты лауазымда 1 жылдан кем емес
5	Техникалық және кәсіби (орта буын маманы), орта білімнен кейінгі, практикалық тәжірибе, немесе жоғары білім	Санатсыз – жұмыс өтіліне талап қойылмайды; II санат – санаты жоқ лауазымда 1 жылдан кем емес; I санат – II санатты лауазымда 1 жылдан кем емес
6	Жоғары білім (бакалавриат), практикалық тәжірибе	Санатсыз – жұмыс өтіліне талап қойылмайды; II санат – санаты жоқ лауазымда 1 жылдан кем емес; I санат – II санатты лауазымда 1 жылдан кем емес

7	Жоғары білім, практикалық тәжірибе. Жоғары оқу орнынан кейінгі білім, практикалық тәжірибе	Кәсіби қызмет бағыты бойынша жұмыс тәжірибесі 5 жылдан кем емес
---	--	---

3-кесте. Тұқым шаруашылығы жөніндегі агроном орындайтын, еңбек функцияларын анықтайтын, КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек функцияларының атауы (кәсіби стандартының бірлігі)
1	Жоғары сапалы сұрыптық тұқымдар мен отырғызылатын материалдарды өсіру жұмыстарын ұйымдастыру, сонымен қатар шаруашылық үшін қажет мөлшерде тұқым қорын жасақтау жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру, республикалық қорға сұрыптық және гибриді тұқымдарды жеткізу шарт міндеттемелерінің орындалуын қадағалау. Тұқым шаруашылығы бойынша жоспарлы құжаттаманы дайындайды. Жоғары сапалы тұқымдарды алу мақсатында оларға күтім жасау бойынша агрохимиялық іс-шараларды жүргізу жағдайларын қарастырады, тұқым учаскелеріне байланысты оңтайлы мерзімнің белгіленуін қамтамасыз етеді. Сұрыптық тұқымдарға апробация жүргізеді. Тұқым шаруашылығы бойынша тұқымдарды өңдеу, себу, жинап алғаннан кейінгі өңдеу, оларды жоғары сапа деңгейіне жеткізу жұмыстарын ұйымдастырады
2	Тұқымдардың дұрыс сақталуын және мақсатты түрде пайдаланылуын ұйымдастырады. Жаңа сұрыптарды сынақтан өткізудің өндірістік жағдайларын қарастырады. Сұрыпты ауыстыру және сұрыпты жаңарту жұмыстарын жүзеге асырады, өндіріске жаңа өнімділігі жоғары сұрыптар мен гибридітердің жылдам енгізілуін қамтамасыз етеді. Тұқым сапасын жақсарту жөніндегі іс-шараларды жүзеге асырады, дефицит және перспективалы тұқымдар өндірісінің артуына ықпал ету әрекетін жасайды, өнеркәсіптік негіздегі астық тұқым шаруашылығына қажетті өндіріс әрекетін жүргізеді. Тұқым шаруашылығы бойынша есеп жүргізеді және белгіленген түрде есеп тапсырып отырады
3	Тұқым үлгілерін тұқым зертханаларына дер уақытында жібереді. Қоршаған ортаны қорғау заңнамаларының, еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі нормалары мен ережелерінің сақталуын қамтамасыз етеді

4-кесте. Тұқым шаруашылығы жөніндегі агроном орындайтын КС бірліктерінің тізбесі

Еңбек функцияларының шифры	Еңбек заттары	Еңбек құралдары	Міндеттер (еңбек іс-әрекеттері)
1	Дәндер, көшет материалдары	Әр түрлі ауылшаруашылық техникалары және жабдықтары, жеке компьютер, бақылау-өлшеу аспаптары, (химиялық және физико-химиялық талдаулар, газталдаулары, биотестерлер, тіркеу жабдықтары)	1-1) Жоғары сапалы сұрыпты тұқым және отырғызылатын материалдарды өсіру бойынша жұмыстарды ұйымдастырады 1-2) Тұқымнан өскен өнімді дер кезінде жинау, тұқым себу, жинап алғаннан кейін тұқымды өңдеу, оларды жоғары себу сапасына дейін жеткізу
			2-1) Тұқымдарды дұрыс сақтау және мақсатты пайдалану жағдайларын

2	Дәндер, көшет материалдары	Әр түрлі ауылшаруашылық техникалары және жабдықтары, жеке компьютер, бақылау-өлшеу аспаптары	ұйымдастырады. Жаңа сұрыптарды өндірістік сынақтан өткізуді ұйымдастырады 2-2) Тұқым шаруашылығын жақсарту, дефицит және перспективалы тұқымдар өндірісін арттыру, астық дақылдары тұқым шаруашылығын өнеркәсіптік негізге айналдыру бойынша іс-шараларды жүзеге асырады
3	Дәндер, көшет материалдары	Әр түрлі ауылшаруашылық техникалары және жабдықтары, жеке компьютер, бақылау-өлшеу аспаптары, методикалық материалдар	3-1) Тұқым үлгілерін тұқым зертханаларына дер уақытында жібереді 3-2) Қоршаған ортаны қорғау заңнамаларының, еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі нормалары мен ережелерінің сақталуын қамтамасыз етеді

5-кесте. СБШ біліктілігінің 4-деңгейлі тұқым шаруашылығы жөніндегі агрономның құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Технологиялық процесс немесе бөлімше деңгейінде белгілі бір нәтижелерге қол жеткізу жауапкершілігін ала отырып, қызметкерлерге (топқа) басшылық ету	Жоғары белгісіздік жағдайында кәсіби әлеуметтік шешімдерді жобалау және қабылдау дағдылары мен білімі	Арнайы (теориялық және практикалық) білім (инновациялық білімді қоса алғанда) және практикалық тәжірибенің синтезін қажет ететін қызмет білім
2-1)	Кәсіби қызметтегі шығармашылыққа, басқарудағы бастамаға, кәсіби білімді дамыту мен ауыл шаруашылығы саласындағы кәсіби қызметінің нәтижесі үшін жауапкершілік қабылдауға қабілеттігі	Кең ауқымды білім, кәсіби қызметтегі құқық қағидалары, басқару әдістері мен қағидалары	"Тұқым шаруашылығы туралы" ҚР Заңын білу. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормалары

6-кесте. СБШ біліктілігінің 5-деңгейлі тұқым шаруашылығы жөніндегі агрономның құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Жұмыс және оқу барысын дербес бақылау және басқару, мәселелерді талқылау, дәлелдер келтіру, қорытынды шығару және	Тұқым өсіру шаруашылығының белгіленген есеп жүргізу дағдылары	Жоғары белгісіздік жағдайында кәсіби әлеуметтік шешімдерді жобалау және қабылдауды талдау

	ақпаратты сауатты қолдану қабілеттілігі		білімі.Өсімдік шаруашылығы саласында жоғарғы білім
2-1)	Кәсіби қызметтегі шығармашылыққа, басқарудағы бастамаға, кәсіби білімді дамыту мен кәсіби қызметінің нәтижесі үшін жауапкершілік қабылдауға қабілеттігі	Дәндердің үлгілерін дән зертханасына талдауға жіберуді білу	Тұқым шаруашылығы бойынша жұмысты ұйымдастыру және агротехникаға қатысты жетекші, нормативті, нұсқаулық және әдістемелік материалдар, апробация әдістері және екпе тұқымдардың сапасын бағалау, тұқым сапасын жақсарту әдіс-тәсілдері, тұқымды өңдеу және өндіру технологиясын жақсарту тәсілдері, жер және еңбек туралы заңнамалардың негіздері, қоршаған ортаны қорғау туралы заңнама, еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормаларын білу

7-кесте. СБШ біліктілігінің 6-деңгейлі тұқым шаруашылығы жөніндегі агрономның құзыретіне қойылатын талаптар

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	А у ы л шаруашылығы саласында стратегиялық жоспарлау нәтижелеріне жетуді ескере отырып, бөлімше немесе ұйым деңгейіндегі нәтижеге жауапкершілікті ала отырып қызметкерлерді (топ) басқару	Егін сортының сапасын анықтап қабылдауды жүргізе білу	Тар шеңбердегі кәсіби қызметті жүзеге асыру үшін қажет технологиялық, материалды және адами ресурстардың негізі, жарамдылығы және қаржылық салдары
2-1)	А у ы л шаруашылығы саласында бөлімше немесе ұйымның стратегиялық қызметін анықтау, үдеріс немесе қызметті басқару қағидалары	Тұқым өсіру шаруашылығының жоспарланған құжаттамаларын жасай білу	"Тұқым шаруашылығы туралы" ҚР Заңын білу. Тұқым шаруашылығы бойынша жұмысты ұйымдастыру және агротехникаға қатысты жетекші, нормативтік, нұсқаулық және әдістемелік материалдар, апробация әдістері және екпе тұқымдардың сапасын бағалау, тұқым сапасын жақсарту әдіс-тәсілдері, тұқымды өңдеу және өндіру технологиясын жақсарту тәсілдері, тұқым шаруашылығы саласындағы ғылымның жетістіктері мен озық тәжірибе, экономика негіздері, еңбекті ұйымдастыру және басқару негіздері, жер және еңбек туралы заңнамалардың негіздері, қоршаған ортаны қорғау туралы заңнама, еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормаларының білімі

8-кесте. СБШ біліктілігінің 7- деңгейлі тұқым шаруашылығы жөніндегі агрономның құзыретіне қойылатын талаптар

--	--	--	--

Міндеттер шифры	Тұлғалық және кәсіптік құзыреттіліктер	Біліктер мен дағдылар	Білімдер
1-1)	Стратегияны анықтау, күрделі әлеуметтік, өндірістік, ғылыми удерістерді басқару. Халықаралық деңгейдегі саланың нәтижесіне жауапкершілік	Сұранымдарды толтыруды білу, гибридтерді, көшет материалдарының қажетті сорттарын және дәндерді алу үшін шарт жасау, олардың уақытылы алынуын қамтамасыз ету	Кәсіби инновациялық қызмет саласындағы әдістемелік білім. Өсімдік шаруашылығы саласында жоғарғы білім
2-1)	Маңызды көшбасшылық қасиеттерді көрсете білуі, жаңашылдығы және көптеген өзара байланысты факторлармен байланысты проблемалардың шешілуін қажет етуге негізделген еңбек және оқу қызметіндегі дербестігі	Жоғарғы сапада дәндерді алу мақсатында оларды күтім жасау агрономиялық шараларын жүргізуді білу	"Тұқым шаруашылығы туралы" ҚР Заңының білімі. Қауіпсіздік және еңбекті қорғау техникасының білімі

Өсімдік шаруашылығы қызметіндегі кәсіби стандартының 12-қосымшасы

Келісу парағы

Ұйымның атауы

Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі

Осы КС тіркелді

Кәсіби стандарттар Реестріне енгізілді, тіркеу №

Хат (хаттама) № _____ Күні _____